

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘
แห่งพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พ.ศ. ๒๕๖๑

ตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ ๑๐๑๔๕/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ส่งปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรา ๓๗ และ ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาปรากฏรายละเอียดตามบันทึกของกรมโลหกิจนั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้ตรวจพิจารณาแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ก. ปัญหาเกี่ยวกับเวลาทำการ

(๑) ปัญหาที่ว่าตามมาตรา ๓๗^๑ ผู้ถือประทานบัตรจะมีสิทธิจะหยุดการทำเหมืองแร่ได้โดยไม่ต้องขออนุญาต ถ้าหยุดไม่เกินกว่า ๖ เดือนในปีหนึ่ง หรือหยุดไม่เกิน ๑๒ เดือนในรอบ ๒ ปี และเมื่อได้หยุดมาแล้วครบกำหนดเวลาตามที่กฎหมายยอมให้หยุดตั้งแต่วันนี้ ก็ต้องเปิดทำการต่อไป หากไม่เปิดทำการจะต้องขออนุญาตหยุดการเข้ามาก่อนจะครบกำหนดเวลาที่มีสิทธิหยุด หรืออย่างช้าที่สุดก็ต้องขออนุญาตหยุดการในวันสุดท้ายที่มีสิทธิจะหยุดได้ จะปล่อยเวลาให้เกินกำหนดไปแล้วจึงมาขอหยุดเช่นนี้ไม่ได้ ถือว่าหยุดเกินสิทธิที่กฎหมายอนุญาตเกิดความผิดขึ้นทันทีหรือไม่

สำหรับปัญหานี้คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าความเข้าใจดังกล่าวนั้นเป็นการถูกต้องแล้ว แต่มีข้อสังเกตว่าถึงแม้ผู้ถือประทานบัตรจะขออนุญาตเกินกำหนดไปแล้วถ้าหากเจ้าหน้าที่อนุญาตให้เขาหยุดได้ก็ไม่ถือว่าเป็นความผิด

ส่งพร้อมกับหนังสือ ที่ น.๓๕๒/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

^๑ มาตรา ๓๗ ผู้ถือประทานบัตรต้องทำการขุดแร่ตามเนื้อที่ในประทานบัตรนั้นโดยแท้จริง คือต้องมีคนประจำทำงานจริง ๆ ตามจำนวนไม่ต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ในประทานบัตร หรือจะใช้เครื่องจักรแทนแรงคนก็ได้ อัตราเทียบแรงเครื่องจักรกับแรงคนนั้น ให้คิดเทียบดังนี้ คือเครื่องจักรแรงม้า ๑ (เบร็กฮอสเพาเวอร์) เท่ากับคน ๘ คน

ข้อ ๑ วิธีกำหนดจำนวนคนงานให้ทำการในเขตเหมืองแร่ตามเนื้อที่ในประทานบัตรนั้น ให้คิดเกณฑ์คน ๑ สำหรับเนื้อที่ไม่เกิน ๒ ไร่

ข้อ ๒ ในปีหนึ่ง ๆ จะหยุดงานเกินกว่า ๖ เดือน หรือ ๒ ปีจะหยุดงานเกินกว่า ๑๒ เดือนไม่ได้ เว้นไว้แต่กองราชโลหกิจจะได้อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

เมื่อผู้รับประทานบัตรไม่ปฏิบัติตามข้อความที่กล่าวมาในมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับครั้ง ๑ ไม่เกิน ๕๐๐ บาท และรัฐบาลจะเรียกประทานบัตรคืนเสียด้วยก็ได้

(๒) ผู้ถือประทานบัตรจะต้องทำการไม่น้อยกว่า ๖ เดือนใน ๑ ปีถ้าไม่ทำในปีแรกก็ต้องทำ (แก้ตัว) ในปีถัดมา จึงจะได้รับยกเว้นไม่ถือว่าหยุดมาแล้วในปีที่ ๑ เป็นความผิด แต่ถ้าในปีที่ ๒ ไม่ทำการ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๘^๒ เช่นนี้ นับว่ามีความผิดฐานหยุดการทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต และความผิดนี้ถือว่าผิดมาตั้งแต่แรกหยุด คือผิดมาตั้งแต่หยุดการในปีที่ ๑ นั้นด้วย กับอีกประการหนึ่งในปีแรกไม่ได้ทำการเลย พออย่างขึ้นปีที่ ๒ ก็ขออนุญาตหยุดทำการตามมาตรา ๓๘ และเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตเช่นนั้น ก็นับว่ามีความผิดในปีที่ ๑ เพียงปีเดียว ดังนั้นจะเป็นการถูกต้องตามบทบัญญัติหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ความผิดฐานหยุดงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามตัวอย่างที่ยกมานั้นเริ่มตั้งแต่การหยุดงานในปีที่ ๒ เป็นต้นไป เพราะในปีแรกนั้นผู้ถือประทานบัตรมีสิทธิหยุดได้ ๖ เดือนอยู่แล้ว ส่วนใน ๖ เดือนหลังของปีแรก จะถือว่าเป็นความผิดก็ยังไม่ได้ เพราะผู้ถือยังมีโอกาสจะเปิดทำการแก้ตัวในปีที่ ๒ อีกสำหรับปัญหาตอนท้ายในกรณีในปีแรกไม่ได้ทำการ พออย่างขึ้นปีที่ ๒ ก็ขออนุญาตหยุดและเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตนั้นก็ถือว่ามีความผิดในปีที่ ๑ เพียงปีเดียวใช้หรือไม่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตให้หยุด หากผู้ถือประทานบัตรเปิดทำการในปีที่ ๒ ก็ย่อมไม่มีความผิด แต่ถ้าไม่เปิดทำการในปีที่ ๒ เป็นการแก้ตัวก็ย่อมมีความผิดเช่นเดียวกับกรณีที่กล่าวข้างต้น

(๓) ในรอบ ๑ ปี นับแต่วันได้รับประทานบัตร ถ้าผู้ถือประทานบัตรเปิดการทำงานเหมือนมาแล้ว ๖ เดือน ใน ๖ เดือนหลังจะหยุดการโดยไม่ขออนุญาตได้หรือไม่หรือในรอบ ๒ ปี ถ้าเปิดการในปีแรกเต็มปี ปีหลังจะหยุดการโดยไม่ขออนุญาตได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าหยุดได้ทั้งสองกรณี

(๔) ในรอบ ๑ ปี เปิดบ้างหยุดบ้าง เวลาที่เปิดนับรวมได้ไม่น้อยกว่า ๖ เดือน และในรอบ ๒ ปี เปิดบ้างหยุดบ้าง เวลาที่เปิดนับรวมได้ไม่น้อยกว่า ๑๒ เดือน ก็ย่อมไม่มีความผิด แต่ถ้าถือว่าที่เปิดการมาแล้ว ๖ เดือน หรือ ๑ ปีก็ตามไม่นับให้ เมื่อหยุดการเมื่อไรก็เริ่มนับรอบปีตั้งต้นเมื่อนั้น จะเป็นการถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าการนับเวลาเพื่อการหยุดงานนั้นจะต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ประทานบัตรนั้นมีอายุเป็นต้นไป จะไปเริ่มนับตั้งแต่วันที่หยุดการหาได้ไม่

(๕) ในเรื่องทำการก่อนแล้วจึงหยุด หรือหยุดการก่อนแล้วจึงเปิดทำปัญหามีว่า จะยอมให้ผู้ถือประทานบัตรหยุดการเสียก่อน แล้วเปิดทำการชดเชยให้เต็มตามกำหนดเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้ จึงจะยอมยกให้ไม่เป็นผิด หรือต้องเปิดทำการเสียก่อนแล้วจึงจะหยุดการได้ ไม่เกินกำหนดที่กฎหมายอนุญาตไว้ จึงจะไม่เป็นความผิด

^๒ มาตรา ๓๘ ถ้าผู้ถือประทานบัตรมีความขัดข้องที่จะทำการเต็มที่ไม่ได้ ให้ยื่นเรื่องราวต่อกองราชโลหกิจประจำท้องที่ขอหยุดทำการตลอดทั้งเขต หรือแต่ส่วนหนึ่งของเขตเมืองแร่ ถ้ากองราชโลหกิจประจำท้องที่พิจารณาเห็นว่าความขัดข้องนั้นมีจริง ก็ให้ทำใบอนุญาตให้หยุดการได้ตามกำหนดเวลาซึ่งเห็นสมควร แต่ไม่ให้เกิน ๓ ปี การขอหยุดเช่นนี้ ผู้ถือประทานบัตรต้องเสียค่าธรรมเนียมตามกำหนดก่อนจึงจะรับใบอนุญาตได้ และค่าธรรมเนียมนี้ให้คิดเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก นอกจากค่าเช่าที่ซึ่งจะต้องคงเสียตามประทานบัตรเสมอไป

ปัญหาข้อนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า การหยุดงานโดยไม่ต้องขออนุญาตตามมาตรา ๓๗ นั้น เป็นสิทธิของผู้ถือประทานบัตร ฉะนั้นเขาจะหยุดก่อนแล้วจึงเปิดทำการ หรือเปิดทำการแล้วจึงหยุดก็ได้ แต่ต้องไม่เกิดกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ข. ปัญหาเรื่องคนงานทำการ

ตามที่ยกอุทธรณ์มาว่า

(ก) นาย ก.ถือประทานบัตรเนื้อที่ดิน ๒๐ ไร่ ซึ่งจะต้องมีคนงานไม่น้อยกว่า ๑๐ คน แต่มีคนงานรวม ๑๒ เดือน ๑๐๘ คน ได้แร่เฉลี่ยแล้วคนละ ๑ หาบต่อเดือน รวม ๑๒ เดือน เป็นแร่ ๑๐๘ หาบ ถ้าเอาจำนวนเดือนที่ทำการจริงคือ ๑๒ เดือน เฉลี่ยก็มีคนงานเพียง ๙ คน ขาดตามที่กฎหมายกำหนด ๑ คน ถ้าเอา ๖ เดือนเฉลี่ยก็ไม่ผิดกฎหมาย

(ข) นาย ข.ถือประทานบัตรเนื้อที่ดิน ๒๐ ไร่เช่นเดียวกัน แต่ทำการเพียง ๖ เดือนใน ๑ ปี มีคนงานรวม ๖๐ คน ได้แร่เฉลี่ยคนละ ๑ หาบต่อเดือน รวม ๖ เดือน เป็นแร่ ๖๐ หาบ นาย ข.ไม่ผิด เพราะมีคนงานเฉลี่ยได้ ๑๐ คนถูกต้องแล้ว

ตามอุทธรณ์ดังกล่าวแล้ว นาย ก.ทำประโยชน์ให้แก่รัฐบาลมากกว่านาย ข. แต่ถ้าถือเอาเวลาทำการจริงมาเฉลี่ยคนงานแล้ว นาย ก.จะถูกถือว่ามีคามผิด ฉะนั้นเพื่อความเป็นธรรมแล้ว ควรเอาจำนวนเดือนที่กฎหมายกำหนดให้ทำการนั้นมาหารเฉลี่ยคนงานที่ทำการทั้งสิ้นใน ๑ ปี หรือ ๒ ปี แล้วแต่กรณี

การคิดเฉลี่ยคนงานทำการดังกล่าวแล้วนี้ จะเป็นการสมควรและถูกต้องตามบทบัญญัติหรือประการใดนั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า การปฏิบัติในเรื่องอัตราคนประจำทำงานในเขตประทานบัตรเหมืองแร่ นั้น จะต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ คือ สำหรับใช้แรงคนจะต้องมีคนงาน ๑ คนต่อเนื้อที่ไม่เกิน ๒ ไร่ และการมีคนงานเช่นว่านี้เฉพาะแต่ในระยะเวลาที่ทำการเท่านั้น ไม่ใช่คำนวณจากอายุของประทานบัตรทั้งหมด กล่าวอีกนัยหนึ่งก็ต้องถือเอาเวลาทำการจริง ๆ เป็นเกณฑ์

(ลงชื่อ) ส. วินิจัยกุล

(นายเสริม วินิจัยกุล)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๔๙๔